

JERZY WĄCHOL

Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

SPÓŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE A ZNACZENIE MULTIMEDIÓW W PROCESIE GLOBALIZACJI

Wprowadzenie

Innowacyjne technologie ciągle przynoszą nowe zastosowania w ekonomii i zarządzaniu, dają – w coraz szerszym spektrum – możliwości budowy społeczeństwa informatycznego w warunkach zachodzących procesów globalizacji. Wykorzystanie technologii informatycznych ma także znaczenie dla akcjonariuszy i prezesów spółek notowanych na giełdzie, gdyż dają nowe możliwości w zakresie nadzoru korporacyjnego, zwłaszcza jeśli chodzi o przesyłanie informacji przez sieci komputerowe. Na przełomie XX i XXI wieku pojawiły się, dzięki wykorzystaniu technologii informatycznych, nowe rozwiązania w zarządzaniu. Ogólnie należy stwierdzić, że zmiany takie nastąpiły we wszystkich dziedzinach działalności człowieka. Chociaż założenia teoretyczne i pierwsze próby z komputerami i sieciami komputerowymi były już realizowane prawie pół wieku wcześniej, to jednak dopiero masowe upowszechnienie się sprzętu, jego udoskonalenie, a także potanie spowodowało, że dzisiaj technologie informatyczne, sieci komputerowe znajdują zastosowanie prawie wszędzie, także w biznesie¹.

Punktem zwrotnym w rozwoju sieci komputerowych, a w szczególności Internetu, było wprowadzenie ich do biznesu, co nastąpiło w połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Od tego czasu Internet zaczął się gwałtownie rozwi-

¹ T. Kasprzak, *Biznes i technologie informacyjne*, Warszawa 2003, s. 9–12.

jać, przewodowe i bezprzewodowe sieci komputerowe oplotły cały świat, dając podwaliny pod rozkwit społeczeństw informatycznych. Te nowe technologie obecnie wykorzystywane są prawie wszędzie, co spowodowało między innymi zmianę warunków pracy, formy wypoczynku, rozrywki, sposoby komunikacji, załatwiania spraw, rozwiązywania problemów. Idzie za tym i zmiana mentalności społeczeństw. Dzisiaj fenomen Internetu jest już dla wielu nie tylko narzędziem pracy, załatwiania spraw, sposobem na zaspokojenie potrzeby rozrywki, ale także „magiczną szklaną kulą”. Dzięki coraz bardziej zaawansowanym przeszukiwarkom, ludzie mogą odnaleźć informacje na każdy temat, często są one bardzo istotne. Można stwierdzić, że obecnie Internet i jego zasoby dają odpowiedź na każde pytanie. Jednocześnie pojawiają się głosy, że Internet to wielki śmietnik, stąd niezwykle ważne jest umiejętne szukanie wiadomości.

Globalna sieć znalazła zastosowanie również na giełdzie papierów wartościowych, między innymi, dzięki niej możliwa jest prezentacja spółek. Rośnie znaczenie Internetu także w nadzorze korporacyjnym, pojawiły się specjalne działy na stronach internetowych tak spółek, jak i giełdy, które są poświęcone nadzorowi korporacyjnemu i kodeksom dobrych praktyk.

1. Nasycenie środkami multimedialnymi a możliwości wykorzystania Internetu w nadzorze korporacyjnym

Oczywiste jest, że aby móc zastosować sieci komputerowe i środki multimedialne w zarządzaniu, a w szczególności w nadzorze korporacyjnym, sieci i środki muszą być dostępne, stabilnie działające, bezpieczne, najlepiej także tanie tak, aby nawet akcjonariusze mniejszościowi mogli tą drogą pozyskiwać informacje o spółce (także na temat ładu korporacyjnego i kodeksów dobrych praktyk) i zabierać głos w ważnych sprawach dla spółki.

W ramach społeczeństwa informacyjnego staje się to możliwe, ponieważ sieci komputerowe są ogólnie dostępne, a liczba użytkowników Internetu ciągle wzrasta. Społeczeństwa te są też zwykle bogatsze, PKB na osobę (*per capita*) jest wysoki, duża jest także wartość rynku akcji. Są to zwykle społeczeństwa na wyższym poziomie cywilizacyjnym, większość osób je stanowiących ma wyższe wykształcenie. Im większe jest nasycenie środkami multimedialnymi, tym większa jest też zwykle wartość rynku akcji przeliczona na jednego mieszkańca. W tabeli 1 zostały zaprezentowane wybrane dane społeczno-gospodarcze i technologiczne w wybranych krajach świata za 2007 rok, posortowane według użytkowników Internetu.

Tabela 1

Wybrane dane społeczno-ekonomiczne i technologiczne na świecie

Lp.	Kraj, region	Użytkownicy Internetu 2007	Strony Internetowe 2007	Wartość rynku akcji na osobę 2006	PKB per capita 2007	Dynamika PKB 2007	Migracja netto ludności 2007	Zużycie energii elektr. 2005	Bezrobocie 2007	Telefony komórkowe 2006
		% ludności	na 1000 osób	tys. \$ /osobę	tys. \$ /osobę	%	na 1000 osób	kWh /osobę	%	na 100 osób
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Norwegia	89,1	453	41,5	55,6	4,9	1,72	24611	2,4	109
2	Holandia	87,3	673	55,7	38,6	2,8	2,63	6530	4,5	95
3	Szwecja	77,8	369	44,9	36,9	3,4	1,66	14849	4,5	101
4	Australia	75,0	464	39,4	37,5	4,2	3,78	10756	4,7	97
5	Korea Płd.	69,6	6	18,5	24,6	4,8	0	7187	2,9	82
6	USA	69,1	13	56,5	46,0	2,2	3,05	12672	4,6	77
7	Japonia	68,7	262	37,2	33,8	2,0	0	7645	3,8	80
8	Kanada	65,9	126	44,3	38,2	2,5	5,79	16178	6,0	51
9	Estonia	61,5	298	4,6	21,8	7,9	-3,22	5234	4,7	131
10	Luksemburg	60,0	264	158,8	80,8	5,0	8,64	13150	4,4	140
11	Dania	58,2	566	32,4	37,4	1,7	2,5	6222	3,5	105
12	Szwajcaria	57,9	185	123,5	39,8	2,6	2,66	7712	3,1	97
13	Tajwan	57,6	223	29,7	29,8	4,6	0,61	8819	3,9	101
14	Finlandia	55,8	447	40,3	35,5	3,9	0,78	15484	6,6	110
15	Wielka Brytania	55,1	84	50,3	35,3	2,9	2,17	5737	5,4	115
16	Hongkong	54,3	116	143,7	42,0	5,8	4,72	5407	4,0	141
17	Austria	51,2	296	15,4	39,0	3,3	1,91	7348	4,3	113
18	Włochy	49,7	71	13,7	31,0	1,9	2,06	5281	6,7	123
19	Francja	49,1	197	26,8	33,8	1,8	1,52	7086	8,0	83
20	Łotwa	47,8	102	1,2	17,7	10,3	-2,27	2695	5,9	96
21	Niemcy	46,8	200	14,8	34,4	2,6	2,18	6620	9,1	102
22	Belgia	46,2	307	40,6	36,5	2,7	1,22	7986	7,6	93
23	Słowacja	42,6	25	1,0	19,8	8,8	0,3	4576	8,6	91
24	Zjednoczone Emiraty	38,6	1	31,5	55,2	8,5	26,04	11841	2,4	125

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
25	Singapur	37,0	179	45,3	48,9	7,4	7,98	7465	2,6	104
26	Węgry	35,0	231	4,2	19,5	2,1	0,86	3614	7,1	100
27	Czechy	34,3	164	4,8	24,4	5,7	0,97	5838	6,6	120
28	Irlandia	34,1	105	27,8	45,6	5,3	4,82	5863	5,0	115
29	Kuwejt	32,0	1	51,6	55,3	5,6	16,05	14480	2,2	100
30	Litwa	30,6	361	2,8	16,7	8,0	-0,72	2600	3,2	131
31	Portugalia	30,2	79	6,3	21,8	1,7	3,31	4350	8,0	115
32	Izrael	29,7	105	27,1	28,8	5,1	0	6734	7,6	131
33	Polska	28,6	148	3,9	16,2	6,5	-0,46	3126	12,8	95
34	Bułgaria	26,0	41	1,4	11,8	6,1	-3,71	5107	8,0	114
35	Rumunia	22,9	63	1,5	11,1	5,9	-0,13	2162	4,5	78
36	Brazylia	22,4	44	3,7	9,7	4,9	-0,03	1939	9,8	53
37	Argentyna	20,3	54	2,0	13,0	8,5	0,4	2208	8,9	78
38	Meksyk	20,2	70	3,2	12,5	3,0	-4,08	1686	3,7	52
39	Grecja	18,7	85	13,6	30,5	3,7	2,34	5073	8,4	104
40	Rosja	18,2	20	9,3	14,6	7,6	0,28	6969	5,9	106
41	Chiny	12,3	8	1,8	5,3	11,4	-0,39	2163	6,1	35
42	Ukraina	11,9	5	0,9	6,9	6,9	-0,13	3929	2,5	106
43	Kazachstan	7,8	2	0,7	11,1	9,5	-3,32	3794	7,1	51
44	Indonezja	6,8	2	0,6	3,4	6,1	-1,27	460	9,7	27
45	Indie	5,3	2	0,7	2,7	8,5	-0,05	432	7,2	15
46	Filipiny	5,0	3	0,8	3,3	6,3	-1,48	515	7,9	47
47	Kuba	1,8	0	0,0	4,5	7,0	-1,57	1217	1,9	2
48	Tanzania	1,0	1	0,0	1,1	6,9	-1,68	30		17
49	Bangladesz	0,3	0	0,0	1,4	6,0	-0,66	130	2,5	13
50	świat	15,4		6,6	10,0	5,2	-2,68	2529	30,0	33
51	UE	50,4	103		32,9	3,0	1,6	5730	8,5	95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronach w Internecie: <http://europa.eu.int/comm/eurostat>, luty 2008 i <http://www.cia.gov> (Central Intelligence Agency USA, World Factbook), luty 2008.

Obliczając siły zależności pomiędzy poszczególnymi względnymi zmiennymi w ramach macierzy korelacji dla prawie wszystkich krajów świata ($n = 171$), okazuje się, że mamy do czynienia z wysokimi i istotnymi zależnościami. Zwykle zależności te powtarzają się w kolejnych latach. Na przykład, zużycie energii elektrycznej na osobę jest ściśle związane z procentem ludności będącej

użytkownikami Internetu oraz z liczbą istniejących stron internetowych na 100 mieszkańców (korelacja rzędu 0,7). Podobnie procent ludności będącej użytkownikami Internetu jest powiązany ze średnią wartością rynku akcji w przeliczeniu na mieszkańca (korelacja rzędu 0,6), co jest też powiązane z podobną siłą PKB *per capita*, medianą długości życia, wydatkami z budżetu na jednego mieszkańca (korelacja rzędu 0,7), inwestycjami bezpośrednimi na osobę (0,43) oraz z mniejszym bezrobociem (korelacja rzędu minus 0,45), na poziomie ufności większym od 0,95.

Okazuje się także, że istnieje wiele innych istotnych bądź przypadkowych powiązań, które wymagają kolejnych analiz. Macierz korelacji dla wybranych względnych zmiennych (zwykle odniesionych na jednego statystycznego mieszkańca lub w procentach) dla prawie wszystkich krajów świata zaprezentowano w tabeli 2.

Na uwagę zasługuje fakt, że wśród wielu krajów mniej znanych, spoza Europy i Ameryki, procent użytkowników Internetu jest wysoki, świadczy to o globalnym rozwoju prawie wszystkich obszarów świata pod tym względem informatycznym.

Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 1, społeczeństwa informatyczne charakteryzują się zwykle wysokim poziomem życia, a także dużym zużyciem energii w przeliczeniu na statystycznego mieszkańca. Z jednej strony systemy komputerowe są konstruowane na coraz bardziej zminiaturyzowanych i oszczędnych podzespołach, z drugiej – ich rozbudowa, czas pracy i wielordzeniowość strumieni powodują wzrost zapotrzebowania na energię.

Rozwój rynku kapitałowego jest obecnie ściśle związany z rozwojem Internetu. Biorąc na przykład pod uwagę wartość akcji w przeliczeniu na jednego mieszkańca widać silnie powiązanie z użytkownikami Internetu (korelacja 0,60). Niezbędne informacje o giełdzie, spółkach, czy kodeksy dobrych praktyk, kursy giełdowe są rozpowszechniane przez Internet, na tej podstawie budowana jest wiedza o spółkach, a następnie podejmowane odpowiednie decyzje giełdowe czy gospodarcze.

W Internecie zgromadzona jest wiedza z wielu dyscyplin. Można znaleźć za pomocą zaawansowanych przeszukiwarek informacje praktycznie o wszystkim. Internet to kopalnia wiedzy o całym świecie, a zarazem wielki śmietnik. Coraz większego znaczenia nabiera więc umiejętne szukanie istotnych i prawdziwych informacji. W tabeli 2 zaprezentowano współczynniki korelacji dla wybranych zmiennych.

Tabela 2

Współczynniki korelacji dla wybranych względnych zmiennych na świecie

Współczynniki korelacji														
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	
X ₁	1	0,70	0,80	0,77	-0,37	-0,13	0,62	0,60	0,46	0,51	0,73	0,53	0,83	
X ₂	0,70	1	0,61	0,52	-0,48	-0,46	0,33	0,75	0,40	0,41	0,69	0,48	0,60	
X ₃	0,80	0,61	1	0,67	-0,35	-0,20	0,46	0,57	0,29	0,41	0,76	0,67	0,78	
X ₄	0,77	0,52	0,67	1	-0,27	-0,09	0,47	0,46	0,65	0,46	0,60	0,51	0,67	
X ₅	-0,37	-0,48	-0,35	-0,27	1	0,30	-0,17	-0,54	-0,20	-0,19	-0,43	-0,28	-0,33	
X ₆	-0,13	-0,46	-0,20	-0,09	0,30	1	0,31	-0,72	-0,17	-0,04	-0,42	-0,32	-0,23	
X ₇	0,62	0,33	0,46	0,47	-0,17	0,31	1	0,23	0,26	0,35	0,34	0,17	0,43	
X ₈	0,60	0,75	0,57	0,46	-0,54	-0,72	0,23	1	0,41	0,31	0,76	0,54	0,61	
X ₉	0,46	0,40	0,29	0,65	-0,20	-0,17	0,26	0,41	1	0,45	0,43	0,35	0,42	
X ₁₀	0,51	0,41	0,41	0,46	-0,19	-0,04	0,35	0,31	0,45	1	0,36	0,27	0,29	
X ₁₁	0,73	0,69	0,76	0,60	-0,43	-0,42	0,34	0,76	0,43	0,36	1	0,70	0,76	
X ₁₂	0,53	0,48	0,67	0,51	-0,28	-0,32	0,17	0,54	0,35	0,27	0,70	1	0,70	
X ₁₃	0,83	0,60	0,78	0,67	-0,33	-0,23	0,43	0,61	0,42	0,29	0,76	0,70	1	
R _{krytyczne} $\geq 0,30$ na poziomie ufności 0,999 (poziom istotności 0,001) n = 171 państw														
X ₁ – PKB per capita w tys. \$ na osobę								X ₈ – Mediana długości życia						
X ₂ – Liczba telef. komórkowych na 100 osób								X ₉ – Inwestycje bezp. w tys. dol. na osobę						
X ₃ – Konsumpcja energii elektr. w kWh/osobę								X ₁₀ – Rezerwy walutowe i w złocie, tys. dol./os						
X ₄ – Wartość rynku akcji w tys. dol. na osobę								X ₁₁ – Użytkownicy Internetu jako % ludności						
X ₅ – Bezrobocie w %								X ₁₂ – Liczba stron internet. na 1000 mieszk.						
X ₆ – Przyrost naturalny w %								X ₁₃ – Wydatki z budżetu tys. dol./osobę						
X ₇ – Migracja netto ludności, os/1000 mieszk.								2007/2006/2005						

Źródło: opracowanie własne na podstawie A. Szewczyk, *Szanse i zagrożenia w społeczeństwie informacyjnym*, w: *Problemy społeczeństwa informacyjnego*, red. A. Szewczyk, Szczecin 2007, t. I; <http://europa.eu.int/comm/eurostat> Eurostat, Urząd Statystyczny UE, luty 2008.

2. Społeczeństwa informacyjne a zarządzanie wiedzą i nadzór korporacyjny

Nowe, masowo upowszechnione technologie zawsze dają nowe możliwości i kreują nowy styl życia. Technologie informatyczne spowodowały powstanie społeczeństwa informacyjnego, opartego na tych technologiach i powstanie feno-

menu sieci internetowej. Spółeczeństwem informacyjnym nazywamy taki system społeczny, w którym systemy informacyjne i zasoby informacyjne determinują społeczną strukturę zatrudnienia, wzrost zamożności społeczeństwa (dochodu narodowego) oraz stanowią podstawę orientacji cywilizacyjnej². Tak czy inaczej, bez nowoczesnych technologii informatycznych trudno obecnie sobie wyobrazić rozwinięte i dobrze funkcjonujące społeczeństwo informacyjne.

Wiek XXI już jest nazywany wiekiem wiedzy i informacji, jednak społeczeństwo informacyjne to nie to samo, co społeczeństwo oparte na wiedzy. Na podstawie danych i informacji tworzona jest wiedza, kategorie myślenia i mądrości, jednak same nieustrukturyzowane informacje nie tworzą jeszcze wiedzy, a z kolei wiedza niekoniecznie musi być pozyskiwana za pomocą technologii informatycznych.

Ogólnie, zarządzanie wiedzą jest dzisiaj mylone i utożsamiane przez wielu jedynie z budową systemów informatycznych i zarządzaniem zasobami ludzkimi. Tymczasem zarządzanie wiedzą stanowi mieszankę wielu rozmaitych dyscyplin (filozofii, antropologii, informatyki, psychologii i zarządzania przedsiębiorstwem³). Samo tworzenie wiedzy na podstawie informacji, a informacji na podstawie danych, to za mało, potrzebne są jeszcze kategorie mądrości i myślenia, zwłaszcza na wyższych poziomach zarządzania, które bazują na zdobytej wiedzy. Konieczne jest także racjonalne wykorzystanie danej wiedzy do rozwiązywania problemów w określonym czasie. Zarządzanie wiedzą ma więc charakter interdyscyplinarny, bazuje bowiem na wielu dyscyplinach. Podobnie jak nauki o zarządzaniu w ujęciu systemowym opierają się na wielu dyscyplinach.

Wszelkie systemy przetwarzania danych, zarządzania informacjami, analizowania informacji strategicznych itd. okazały się niewystarczające, nieadekwatne do potrzeb. Wiele firm, zwłaszcza z sektora finansowego, przekonało się o tym, gdy zainwestowały w tego typu technologie informatyczne spore środki finansowe, co nie przyniosło pożądaných skutków. Zarządzanie wiedzą może bowiem przynieść dopiero wtedy odpowiednie korzyści, jeśli za sprawę wezmą się ludzie o szerokich horyzontach myślowych, potrafiący docenić efekt synergii wypływający ze współpracy specjalistów z różnych dziedzin. Same systemy informatyczne tutaj nie wystarczą, zwłaszcza na poziomie strategicznym, potrzebne jest racjonalne myślenie o dużym zakresie abstrakcji. Na poziomie operacyjnym, wykonawczym systemy informatyczne mają większą szansę do

---

² A. Szewczyk, *Szansy i zagrożenia...*, s. 131.

³ A. Jashapara, *Zarządzanie wiedzą*, Warszawa 2006, s. 23–27.

dobrego działania. Na poziomie strategicznym systemy te mogą jedynie wspomagać zarządzanie wiedzą.

Przez ostatnie kilkadziesiąt lat obserwujemy gwałtowne narastanie procesów informatyzacji i globalizacji, podejmowane są działania mające na celu stworzenie jednego światowego rynku i organizmu gospodarczego. Procesy te nie omijają oczywiście także aspektów społecznych, politycznych, kulturalnych i technologicznych, co jest raczej nieuniknione. Przedsiębiorstwa globalne, korporacje ponadnarodowe przekraczają granice państwowe i nie są przywiązane do jednego kraju macierzystego⁴. Dla prawidłowego procesu globalizacji uwzględnić należałoby normy i wartości społeczne, satysfakcję właścicieli i pracowników, tworzenie wartości nie tylko w sferze ekonomicznej, ale także w obszarach ekologicznym i społecznym, do tego także nawiązuje strategia lizbońska i teoria rozwoju zrównoważonego i trwałego (*sustainable development*).

Nadzór korporacyjny w warunkach procesów globalizacji musi z pewnością uwzględniać w większym stopniu szeroko pojętych interesariuszy (*stakeholders*), a nie tylko właścicieli (*shareholders*)⁵. Wydaje się, że prawidłowe zmiany w nadzorze korporacyjnym wymagają przesunięcia w kierunku teorii prospołecznych. W globalizującym się świecie może jednak stać się inaczej, zmiany mogą iść bardziej w kierunku teorii ekonomiczno-finansowych, teorii agencji i orientacji finansowych, niż – wydawałoby się bardziej pożądanym – teorii Stewarda, orientacji przemysłowych i modeli insiderskich (zamkniętych, wewnętrznych)⁶. Tak czy inaczej, zmiany w nadzorze korporacyjnym mogą być różne w zależności od uwarunkowań lokalnych. Podobnie jak trudno jest jednoznacznie ocenić, który z typów nadzoru korporacyjnego jest lepszy z punktu widzenia skuteczności działania (zgodności wyniku z celem) – jednopoziomowy (z radą dyrektorów), czy dwupoziomowy (z radą nadzorczą i zarządem), bo to zależy od lokalnych warunków, mentalności kulturowej i bieżącej sytuacji, w której przyszło działać korporacji.

Zwykle przyjmuje się, że nadzór korporacyjny to zestaw praw i mechanizmów rządzących zachowaniem się firmy, który chroni akcjonariuszy, inwestorów i wierzycieli przed niewłaściwym działaniem menedżerów i dużych

⁴ W.R. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Warszawa 2002, s. 169–170.

⁵ S. Rudolf, T. Janusz, D. Stos, P. Urbaneck, *Efektywny nadzór korporacyjny*, Warszawa 2002, s. 33–39.

⁶ A. Peszko, *Rada nadzorcza w procesie zarządzania przedsiębiorstwem*, Warszawa 2006, s. 134–138.

stakeholderów (interesariuszy) oraz zachęca ich do finansowania i kredytowania firmy. Główne problemy praktyki nadzoru korporacyjnego to:

- konflikty pomiędzy właścicielami a menedżerami,
- prawa akcjonariuszy,
- równorzędne traktowanie wszystkich akcjonariuszy,
- transparentność i odpowiedzialność zarządów i rad nadzorczych firm.

Efektywny nadzór korporacyjny usprawnia funkcjonowanie przedsiębiorstw i pozwala poprawić ich wyniki przez łagodzenie konfliktów interesów i redukcję okazji do zachowań nieuczciwych lub oportunistycznych. Nadzór poprawia także jakość informacji (rozsyłanej również przez sieci komputerowe) udostępnianej uczestnikom rynku kapitałowego i ułatwia dostęp do finansowania zewnętrznego. W krajach, w których systemy nadzoru korporacyjnego są dobrze rozwinięte, gospodarka również zwykle dobrze funkcjonuje, co potwierdzają wskaźniki społeczno-ekonomiczne w wybranych państwach świata. Coś takiego jak nadzór korporacyjny istnieje i rozwija się nie tylko w USA i UE, ale nawet w Chinach, gdzie funkcjonuje kapitalizm zwany także kapitalizmem państwowym, bardziej odpornym na obecny kryzys finansowy.

Nowe technologie informacyjne coraz bardziej wnikają w elementy nadzoru korporacyjnego, usprawniając jego funkcjonowanie. Często komunikacja i informacja, a nawet zebrania (na przykład walne zgromadzenia) i głosowania odbywają się za pomocą środków multimedialnych, a w szczególności z wykorzystaniem Internetu. Na stronie internetowej spółki przedstawiane są główne informacje na jej temat, można tam znaleźć między innymi prospekty emisyjne spółki, jej statut, cele i misje, sposób przestrzegania zasad ładu korporacyjnego i kodeksów dobrych praktyk.

Notowania spółek są przedstawiane na stronach internetowych giełd. Zakupy i sprzedaż akcji mogą się odbywać za pośrednictwem domów maklerskich lub też bezpośrednio przez Internet, dalej przez banki czy domy maklerskie. Głosowanie udziałowców/akcjonariuszy spółki na walnych zgromadzeniach jeszcze się nie upowszechniło, jednak jest już stosowane.

Pracownicy korporacji, pracując często w różnych regionach świata, wymieniają informacje wewnątrz i na zewnątrz spółki także za pomocą sieci komputerowych. Technologie informatyczne są więc dzisiaj niezbędne do funkcjonowania korporacji i nadzoru korporacyjnego (wewnątrz i na zewnątrz spółki).

3. Prezentacja spółki w Internecie a rola kodeksów dobrych praktyk

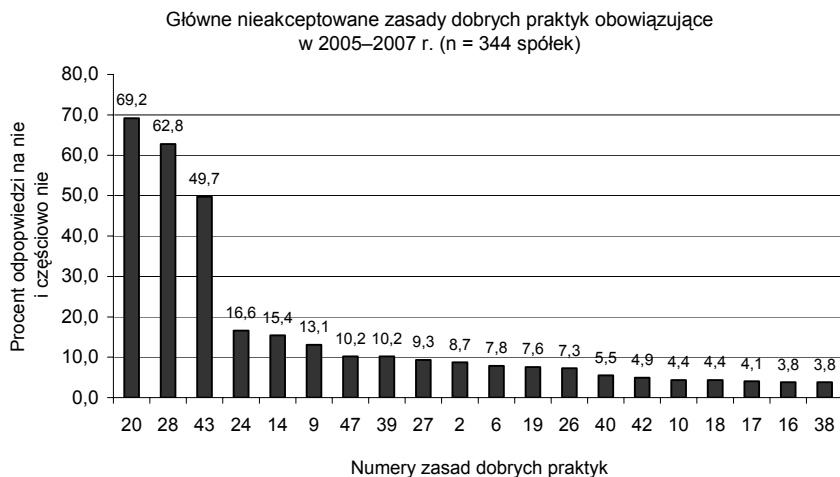
W ramach społeczeństwa informacyjnego także spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie prezentują na swoich stronach internetowych bardziej szczegółowe informacje o działalności spółki, w tym prospekty emisyjne, wyniki ekonomiczno-finansowe, osiągnięte cele, opisują również prowadzoną przez siebie działalność charytatywną itp. Na stronach tych powinny również przedstawiać informacje dotyczące przestrzegania kodeksu dobrych praktyk w ramach nadzoru korporacyjnego (*corporate governance*), co jest pomocne dla inwestorów. Również ogólne informacje o danej spółce notowanej na giełdzie są zamieszczane na stronie internetowej GPW w Warszawie.

Stosowanie dobrowolnych kodeksów dobrych praktyk powinno sprzyjać wzrostowi zaufania do spółek publicznych i większemu prestiżowi oraz powinno spowodować większy napływ spółek na giełdę, wzmocnić ich pozycję na rynku. W tych działaniach nie chodzi tylko o pozyskanie kapitału, jest to nowe kryterium oceny przedsiębiorstwa, pozwalające między innymi oddzielić rynek kapitałowy od polityki.

Specjaliści w zakresie teorii i praktyki, operując różnymi zakresami wiedzy i zasadami, tworzą zasady, które mają służyć nie tylko spółce notowanej na giełdzie, ale także ogółowi otoczenia. Na rysunku 1 zaprezentowano przestrzeganie dobrych praktyk w Polsce.

Stosowanie takich zasad niekoniecznie musi się bezpośrednio przekładać na wyniki ekonomiczno-finansowe samej spółki, ale na jej dłuższe przeżycie w synergii z otoczeniem. Tworzeniem także innych wartości, które nie są możliwe w łatwy sposób do przeliczenia. Zwykle nie zachodzi zależności lub jest ona słaba między stosowaniem kodeksów dobrych praktyk a wynikami finansowymi. Jest to zjawisko normalne, ponieważ kodeksy są zwykle tworzone przy wykorzystaniu wiedzy o szerszym zakresie, niż ekonomia i zarządzanie.

W Polsce można wyróżnić kilka podstawowych dokumentów dotyczących dobrych praktyk nadzoru korporacyjnego, tak zwany kodeks gdański, *Kodeks nadzoru korporacyjnego*, przygotowany w ramach Polskiego Forum Corporate Governance w 2002 roku, kodeks warszawski. *Dobre praktyki w spółkach publicznych 2002*, *Dobre praktyki w spółkach publicznych 2005* – przygotowane przez Komitet Dobrych Praktyk Forum Corporate Governance i GPW w Warszawie oraz obecnie obowiązujący na GPW kodeks dobrych praktyk uchwalony 4 lipca 2007 roku *Dobre praktyki spółek notowanych na GPW*, obowiązujący od 1 stycznia 2008 r.

Rys. 1. Główne nieakceptowane zasady dobrych praktyk w % na GPW w Warszawie

Źródło: opracowanie własne na podstawie oświadczeń spółek zamieszczonych na stronie GPW w Warszawie, www.gpw.pl i <http://www.corp-gov.gpw.pl> (31.12.2007).

Podsumowanie

Możliwości wykorzystania środków multimedialnych w zarządzaniu i ekonomii są duże i ciągle się powiększają. Także możliwości rozwoju nadzoru korporacyjnego, kodeksów dobrych praktyk i rynków kapitałowych rosną wraz fenomenem sieci komputerowych i powstaniem społeczeństwa informacyjnego.

Spoleczeństwo informacyjne, jak wynika z prezentowanych danych, tworzą ludzie zwykle długowieczni, przyrost naturalny jest jednak niski; charakteryzuje się ono także wysokim wskaźnikiem PKB na osobę; w organizacjach funkcjonują dobrze rozwinięte sieci komputerowe i rynki papierów wartościowych; na rynku pracy panuje raczej niskie bezrobocie.

W społeczeństwach tych wykorzystanie środków multimedialnych jest wysokie, praktycznie każdy ma telefon komórkowy i dostęp do Internetu. Są to także społeczeństwa, jak na razie, bardzo energochłonne w przeliczeniu na statystycznego mieszkańca, inwestujące dużo zarówno w kraju, jak i za granicą, posiadające zwykle mocną walutę i niezbędne rezerwy walutowe i w złocie, poza tym w społeczeństwach tych są duże wydatki z budżetu państwa na statystycznego mieszkańca, są to zwykle społeczeństwa bogate.

Literatura

- Griffin W.R., *Podstawy zarządzania organizacjami*, Warszawa 2002.
<http://europa.eu.int/comm/eurostat> Eurostat, Urząd Statystyczny UE, luty 2008.
<http://www.cia.gov> Central Intelligence Agency USA (World Factbook), luty 2008.
<http://www.gpw.pl>, luty 2008.
<http://www.pfcg.org.pl>, Polskie Forum Corporate Governance.
Jashapara A., *Zarządzanie wiedzą*, Warszawa 2006.
Kasprzak T., *Biznes i technologie informacyjne*, Warszawa 2003.
Peszko A., *Rada nadzorcza w procesie zarządzania przedsiębiorstwem*, Warszawa 2006.
Rudolf S., Janusz T., Stos D., Urbanek P., *Efektywny nadzór korporacyjny*, Warszawa 2002.
Szewczyk A., *Szanse i zagrożenia w społeczeństwie informacyjnym*, w: *Problemy społeczeństwa informacyjnego*, red. A. Szewczyk, Szczecin 2007, t. I.

**INFORMATION SOCIETY AND MEANING OF MULTIMEDIA
IN GLOBALIZATION PROCESS****Summary**

The article contains the short profile of the developing information society in Poland and World using the supplies of Internet and modern computer technologies. Use of these technologies in frames of globalization process and corporate governance in companies creates the new challenges and new possibilities. The audit and control over companies by owners, shareholders and stakeholders is fuller, and the meeting, the votes can be to hold with electronic road also. The study contains also, the statistical counted relating data of saturation the computer technologies in the different societies and also the relating the corporate governance and codes of good practices data published in Internet.

Translated by Jerzy Wąchol